

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 06.04.2023 nr 1.1-10.1/2550-1,
RAM/23-0378/-1K

Meie 30.05.2023 nr 2-7/2023/1943

Raamatupidamise seaduse muutmise seaduseelnõu väljatöötamise kavatsus

Austatud rahandusminister

Esitame väljatöötamiskavatsuse (VTK) kohta järgmised märkused:

VTK kohaselt on lahendamist vajav probleem: dokumendikäibe kitsaskohad Eesti raamatupidamises ja elektroonsete dokumentide (nt e-arvete) vähene kasutus (täpsemalt see, et e-arvete laiem levik on praktikas aeglustunud).

Tuleks täpsustada, missugust probleemi antud VTK-ga lahendatakse, mis võimaldab teha paremaid järeldusi, kas ja millisel tasandil on vaja sekkuda ning millised on asjakohased lahendusvariandid.

Lahenduseks pakub VTK regulatiivse lahenduse: 1) eemaldada seadusest viide Eesti standardile (jätta nõue, et e-arved peavad vastama EL standardile) ning 2) laiendada e-arvete esitamise ulatust väljapoole avaliku sektorit (kehtestada ostjale õigus nõuda müüjalt e-arvet).

Meie hinnangul ei selgu VTK-st, miks on vaja sekkuda just regulatiivsel tasandil. VTK-s on küll mitteregulatiivseid lahendusi mõnevõrra kirjeldatud, kuid puuduvad veenvad analüüsid ja põhjendused selle kohta, miks need ei sobi. Täiesti analüüsimata on jäänud aspekt, kas soovitud tulemus oleks võimalik saavutada mitteregulatiivsete vahenditega. Regulatiivne sekkumine on viimane abinõu ja ainult veenvalt põhjendatud juhtudel, vt [Õigusloomepoliitika põhialuste aastani 2030 p 6](#), kus on seatud sihiks, et aasta-aastalt väheneb õigusloome regulatiivne koormus tuntavalt. Selle saavutamiseks ei algatata uusi eelnõusid kergekäeliselt. Uued normid kavandatakse õige tasandi õigusakti ja üksnes siis, kui nende vajalikkus on veenvalt põhjendatud. Õigusliku reguleerimisega probleemide lahendamine on viimane abinõu, enne seda kaalutakse teisi võimalusi. Lahenduste väljapakkumisel hoidutakse ülereguleerimisest ja liigsest kiirustamisest. Praegusel juhul tundub, et ka mitteregulatiivsed lahendused võiksid igati toimivad olla, aitaksid tõsta teadlikkust e-arvete võimalustest.

Lisaks tuleb läbi mõelda ja põhjendada ka asjaolu, kas riigi sekkumine eraettevõtjate vahelistesse suhetesse on praegusel juhul õigustatud ja põhiseaduspärane. Õigusloomepoliitika põhialuste aastani 2030 punkti 1 kohaselt õigusloomepoliitika kujundamisel ja rakendamisel tagatakse Eesti Vabariigi põhiseadusest lähtuv õiguskord. Kui sekkumine ei ole põhiseadusest tulenevalt nõutav, sekkub riik nii

vähesel määral kui võimalik. Sellekohane analüüs tuleks teha, kuna ei ole üheselt aru saada, kas ja miks peaks riik sekkuma ja kuidas see õiguskorraga kooskõlas on.

Kuna Eestis on suurem enamus ettevõtjaid VKE-d, siis tuleb kaaluda ka printsiibi „*Think small first*“ kohaldamist ja analüüsida, kas regulatsioon mõjutab erinevalt VKE-sid võrreldes suurte ettevõtetega (sh analüüsida kontrollküsimumustikus VKE-spetsiifilisi küsimusi). Sihtgrupi osas oleks mõistlik välja tuua täpsemalt ka arvud, sh palju mõjutatutest on VKE-d ja paljud suured ettevõtted. Lisaks rõhutaks siinkohal, et tavaliselt ettevõtjatega tuleb konsulteerida enne VTK koostamist, eesmärgiga valideerida elulised probleemid ja võimalikud lahendused. Kuna sihtgrupiks on ettevõtjad, peaks neil olema võimalik oma arvamus ja ettepanekud teha enne kui lahendusvariandid on lukku kirjutatud. Tuleks ka üle vaadata e-arvete vastuvõtjate arv. 10 800 on tänaseks üsnagi aegunud info. See on paljuski tõusnud tänu MKM-i poolt tellitud koolitustele, mida on MAK-id läbiviinud koostöös erasektori partneritega: <https://www.arenduskeskused.ee/reaalajamajandus/>

Meie hinnangul on puudlik ka mõjuhinnang, mistõttu tuleks nõuetele vastav mõjuhinnang lisada, kus on välja toodud ka ettevõtja halduskoormusele mõjud. Mõjuhinnang peaks toetuma [Justiitsministeeriumi ja Riigikantselei metoodikale ning mõjude määramise kontrollküsimumustikule](#), tuues välja vaid e-arvete põhised põhjendused ning mõjude kaupa ulatuse, sageduse, sihtgrupi suuruse ja ebasoovitavad mõjud. VTK-s viidatud RTE mõjuhinnang ei täida neid kriteeriume ja ei anna selles osas piisavalt vastuseid õigusloome protsessiks. Lisaks on täiesti tähelepanuta jäänud asjaolu, et e-arved on selline tööriist, mis tõstab alguses ettevõtja halduskoormust (ettevõtjad peavad oma protsessid ümber mõtlema, tarkvara soetama ja need selgeks tegema, sh koolitama oma vastavaid töötajaid sel teemal, oma vanad süsteemid ümber tegema jms).

VTK-s vajab täiendavalt põhjendamist, miks ainult üks väljavalitud ELi standard on eelistatud. Põhjendus peaks olema veenev ja objektiivne.

VTK-s on mainitud üks toetusmeede, mis on märtsi lõpu seisuga suletud. Avatud on ka uus toetusmeetme voor, kus e-arvete kasutusele võtmine on lahutamatu osa. <https://eas.ee/grants/rte-aritarkvara-lahendused/>

VTK-s oleva lause teine pool vajab parandust: „*Samas eeldab Euroopa standardile üleminek raamatupidamisteenuste pakkujatelt ja e-arvete operaatoritelt ka täiendavaid arendustöid tarkvara- ja äriprotsesside uuendamiseks ning PEPPOL andmesidevõrgustikuga liitumiseks.*“ PEPPOL-iga liitumise kohustust ei ole, kui oled võtnud kasutusele EL e-arve standardi. E-arveid saab vahetada ka PEPPOL-i väliselt, st tänaseid e-arve operaatoreid kasutades.

Kui ITL e-arvete toimikond on Eesti e-arve standardi eest vastutaja, siis EL e-arve standardi eest vastutab ametlik rahvusvaheline standardi komitee CEN/TC 434, kuhu kuulub ametliku liikmena ka Eesti. Eestist koondab standardiga seotud hääletustele ja ettepanekutele sisendit EVS/TK 76 Reaalajamajanduse tehniline komitee, kuhu kuuluvad ekspertliikmed nii avalikust kui erasektorist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Alar Teras, 625 6377 Alar.Teras@mkm.ee

Kristina Jerjomina, 625 6420 Kristina.Jerjomina@mkm.ee